

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

חג השבועות

(חלק כב שיחה ב)



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלכותי שיחות
שבוע פרשת במדבר, כה אייר-ב' סיון, ה'תשפ"ד (ב)



LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2024
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ב חג השבועות

משא"כ בחג השבועות, מאחר שצריך לאכול ולשמוח בו להראות שנוח ומקובל לישראל יום שניתנה בו התורה⁷, אסור להתענות תענית חלום⁸. והיינו, שבחג השבועות ישנו (לא רק חיוב העונג בכלל, דידי חובה) זו אפשר לצאת גם ע"י העונג דתענית חלום, אלא גם חיוב אכילה⁹ – צריך לאכול בו להראות שנוח ומקובל בו¹⁰.

ובהשקפה ראשונה הדבר תמוה:

המועדים פסח וסוכות הם זכר (בעיקר) לחסדים גשמיים – חירות (משעבוד) מצרים (בפסח) ובסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים¹⁰ (ענני הכבוד, שהקיפם בהם לצל לבל יכה בהם שרב ושמש¹¹) – ואעפ"כ, אפשר לצאת ידי חובת העונג במועדים אלו שלא ע"י סעודה גשמית, אלא ע"י ההיפך מזה – תענית;

ודוקא בחג השבועות, יום שניתנה בו תורה, שכל-כולו הוא ענין של חסד רוחני, קיום העונג ושמחת היו"ט צריך

א. חג השבועות נשתנה משאר הרגלים בזה ש"הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם. מאי טעמא, יום שניתנה בו תורה הוא¹.

בשאר המועדים פלוגתא היא² אם רשאי אדם לנהוג באופן של "כולו לה"³, או דלמא בעינן "חציו לכם" דוקא; משא"כ בשבועות "הכל מודים .. דבעינן נמי לכם – שישמח בו במאכל ומשתה להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שניתנה תורה בו³.

ואפילו לפי ההלכה הפסוקה⁴, שבכל המועדים בעינן "חציו לכם" (וצריך אדם לשמוח בשמחת יום-טוב במאכל ובמשתה) – עדיין ישנו חילוק בין שבועות לשאר הרגלים:

ב, שאר ימים טובים ושבתות⁵ הדין הוא שמותר להתענות תענית חלום, דאע"פ שישנו חיוב בעונג שבת ויו"ט – מכל מקום, כיון ש"נפשו עגומה על חלומה .. אם כן התענית הוא עונג לו⁶.

(1) פסחים סח, ב.

(2) פסחים שם. ביצה טו, ב.

(3) רש"י פסחים שם. שו"ע אדה"ז חאו"ח תצ"ד ס"ח.

(4) רמב"ם הל' יו"ט פ"ו הי"ט (ובמ"מ שם). וטושו"ע או"ח ר"ס תקטט. שו"ע אדה"ז שם ס"י.

(5) שו"ע אדה"ז תצ"ד שם.

(6) טאו"ח סרפ"ח. שו"ע אדה"ז שם ס"ג (וראה לקמן הערה 34 בשוה"ג), ובקו"א לסי' תצח סק"ה

(גבי יו"ט, אף דשם יש גם חיוב שמחה, וכ"ה בדרכי משה לטאו"ח סתקכ"ט. ואכ"מ). והוא מהרשב"א ברכות לא, ב. ועד"ז בבעל המאור פסחים שם. ועוד.

(7) ל' אדה"ז תצ"ד שם, ע"פ ל' רש"י פסחים שם (אלא שברש"י קאי על הדין ד"לכם", שאינו שולל תענית חלום. ואכ"מ).

(8) שו"ע אדה"ז שם, ממהר"ל הובא בחק יעקב שם סק"ח (ומפרש כן במג"א סתר"ד ס"א.

אבל ראה אלי' רבה סתקכ"ט סק"ז). וראה לקמן הערה 32.

(9) ראה חידושי רבינו דוד בנפיד וחי' שפת אמת לפסחים שם.

(10) אמור כג, מג.

(11) שו"ע אדה"ז או"ח סתרכ"ה, מטור שם.

אבל אסור לאדם מישראל להתענות מחמת סיבה אחרת, „אפילו מחמת תשובה וחסידות“ ו„יש לו תננוג בתענית זה“, כי „אין לו להחליף עונג חכמים שתקנו בג' סעודות בעונג אחר שאינו מוכרח שיהיה בשבת“¹⁷.

וצריך להבין: כיון שדין העונג אינו באכילה כשלעצמה, אלא דוקא מצד העונג שבה („מצות סעודות שבת אינה אלא בשביל עונג“¹⁸) – ועד שעונג שבת ויו”ט חשיב „מצוה שתלויה בדעת האדם“¹⁹ (שהרי מותר להתענות תענית חלום „משום דהתענית עונג לו“) – מדוע נקבעה התקנה מלכתחילה באופן שחיוב העונג יהיה ע”י אכילה ושתיה דוקא (וממילא אסור להחליף „עונג חכמים . . בעונג אחר“) – ? לכאורה לא היה צריך להיות בזה תנאי הקבוע לכל, אלא שיהא כל אחד ואחד מקיים מצות עונג במה שהוא מתענג בו²⁰.

[והן אמת שתענוג רוב בני אדם הוא מאכילה ושתיה (ואכילת בשר ושתית יין²¹), אבל אין זה מכריח כלל שאצל מייעוטם תענוג באופן אחר (כגון – אלו המתענגים ע”י תענית של תשובה) אינו נחשב עונג].

17) שו”ע אדה”ז שם (דלא כהכלבו שהובא בב”י לטור סרפ”ח שם, ח”י המאירי ובית הבחירה לביצה שם, שטמ”ק ברכות שם. ועוד).

18) שו”ע אדה”ז שם. וראה גם שו”ע אדה”ז אור”ח סו”ס קסז.

19) לשון אדה”ז בקו”א לסתצ”ח שם.

20) להעיר מהחלוק בין אנשים נשים או טף במ”ע דשמחת יו”ט (רמב”ם הל’ יו”ט שם הי”ז-יח. ושו”ע אור”ח סתקכ”ט (ס”ב-ג). שו”ע אדה”ז שם (ס”ז).

21) שו”ע אדה”ז אור”ח סרמ”ב ס”ב. וראה רמב”ם הל’ שבת פ”ל הי” (ובמ”מ שם).

להיות לעולם כרוך באכילה גשמית דוקא, ומטעם זה אין להתענות בו תענית חלום!²² וזאת מהאי טעמא גופא – לפי ש„ניתנה בו תורה“!

ב. ולהבין זה יש להקדים תחילה ביאור כללות הגדר דחיוב עונג שבת ויו”ט:

עיקר חיוב עונג בשבת ויו”ט הוא דוקא באכילה ושתיה. וזהו טעם הדין²³, שאע”פ שמותר להתענות תענית חלום בשבת ויו”ט (כנ”ל), אעפ”כ, מי שהתענה צריך אח”כ להתענות „עוד תענית בחול שיתכפר לו“²⁴, כי ע”י תענית חלום זו „ביטל עיקר עונג שבת“²⁵.

יתירה מזו: ההיתר להתענות בשבת ויו”ט הוא רק לשם תענית חלום (או למי ש„אכילה בשבת צער הוא לו“²⁶);

12) בח”י רבינו דוד שם: „כדי לראות את עצמו שהוא שמח במ”ת ואינה עליו כעול על צוארו“ (ולכאורה זוהי גם כוונת רש”י „להראות שנוח ומקובל כו’ תורה“ – ולא „עול על צוארו“). אבל מפשטות לשון הגמרא „מ”ט יום שניתנה בו תורה“ (ועד”ז להלן שם גבי הא דמר ברי דרבינא) משמע, שהענין ד„יום שניתנה בו תורה“ הוא מעלה מיוחדת בחגה”ש שמשו”ז צריך להראות בו שמחה יתירה (ולא רק ענין שלי”י – לבטל חשש שהתורה היא אצלו עול על צוארו). וכהמשך הגמ’ (פסחים שם) דרב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא אמר אי לא האי יומא כו’. וכן דרב ששת כו’ חדאי נפסאי כו’.

13) רמב”ם הל’ תעניות פ”א הי”ב. ושו”ע (וראדה”ז) אור”ח סרפ”ח ס”ד (ס”ג). ושו”ע שם סתקכ”ח ס”ה.

14) ל’ אדה”ז סרפ”ח שם.

15) ל’ הטור (וראדה”ז) שם. ובמאירי לביצה שם: נדנוד עבירה היא בידו.

16) שו”ע אדה”ז שם ס”ב, משו”ע שם (ס”ב-ג). וראה לקמן סעיף ד.

ג. והביאור בזה:

משא"כ תענית של תשובה (וכיוצא בזה), הרי אין היא עונג (הנאה) לגוף, כי אם רק תענוג (רוחני) לנשמה; ואפילו כשיהודי פעל בעצמו שלא ירגיש גופו צער מהתענית, או למעלה מזה – שגם גופו יחוש איזה עונג מזה שיש תענוג לנשמה, ועל-דרך „שמועה טובה תדשן עצם“, כפשוטו²⁸ – מכל מקום, אין זה עונג הגוף מצד עצמו (שהוא המתענג מהשמועה, או מהתענית), אלא זהו רק מצד שליטת הנשמה (בטבעה או ע"י עבודתה) על הגוף, היפך טבע הגוף – אפילו גוף צרוף וקדוש.

ולכן אסור להתענות בשבת ויו"ט תענית כגון זו (תענית של תשובה וכיוצא בזה), אפילו כש"יש לו תענוג בתענית זה", אלא חייב אדם לענג את השבת ע"י אכילה ושתיה דוקא, שהם עונג לגוף. ומהאי טעמא אפילו תענית חלום בשבת (ויו"ט) – אע"פ שהותרה – הדין הוא שצריך כפרה עליה, כיון שע"ז ביטל „עיקר עונג שבת“.

ד. ויש לומר, שזהו גם הטעם (על-דרך הרמז) לזה שאע"פ שהובאו בשו"ע²⁹ (בנוסף לתענית חלום) עוד אופנים שבהם הותר להמנע מאכילה או להתענות בשבת (מצד הסברא ש„התענית הוא עונג לו“)

– כגון „אדם שהאכילה מזקת לו שאז עונג הוא לו שלא לאכול“, או מי שרגיל להתענות „בכל יום, ואכילה בשבת צער הוא לו מפני שינוי וסת“³⁰ –

התורה והמצוות ניתנו לישראל בהיותם נשמות בגופים דוקא „אב ואם יש לכם“²²; והטעם לזה הוא, כי ה„תיקון“ שהמצוות פועלות באדם (כמאמר רז"ל²³: „לא ניתנו המצוות אלא לצרף בהם את הבריות“) אינו לצורך הנשמה לעצמה (כי „הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון“²⁴), אלא לצורך הגוף, כדי ש(גם) הגוף של איש ישראל יהיה צרוף וחדור בקדושת המצוות.

ומזה מובן, שבציווי התורה ששבת (או יו"ט) צריך להיות זמן של עונג לישראל („לכם“²⁵), אין הכוונה שיהא לנשמה (בלבד) תענוג (רוחני) מיום השבת²⁶ (ויו"ט), אלא ש(גם) הגוף ירגיש עונג מצד היות יום זה שבת (או יו"ט)²⁷. ואדרבה: עיקר המכוון דמצוה זו הוא דוקא (לצרף את) הגוף.

וכיון שהתענוג הטבעי של הגוף בא מאכילה ושתיה, לפיכך אמרה תורה שחייב העונג הוא ע"י אכילה דוקא, דאופן זה דוקא פועל שעונג השבת „מצרף“ וחודר את הגוף ממש.

(22) שבת פט, א.

(23) ב"ר רפ"ד. ועוד.

(24) תניא פל"ז (מת, ב – מע"ח שער כו. וראה ליקוט פירושים כ' לתניא שם). שם רפ"ח (נא, א – „תיקון לעצמה במצוות“).

(25) דגם בשבת כו"ע מודים דבעינן לכם (פסחים שם. טור ריש הל' שבת).

(26) שצ"ל שבת לה' אלקיך – עיין שו"ע אדה"ו או"ח סר"צ ס"ה.

(27) עיין ד"ה זהר כו' וקראת לשבת עונג בסה"מ (אדה"ז) תקס"ח (ע' קיא). אוה"ת ישעי' עה"פ (נח, יג) ס"יא (ס"ע רפ). וראה לקו"ת צו (טו, ב) וסה"מ (אדה"ז) תקס"ח ד"ה ויהי הענן (ע' קעא. קעח) בענין אין שמחה אלא בבשר.

(28) גטין נו, ב.

(29) סרפ"ח שם.

(30) ל' אדה"ז שם (ס"ב), משו"ע שם ס"ב-ג.

דין תענית חלום: מדין זה למדנו שמצות עונג שבת (ויו"ט) אינה חיוב אכילה כשלעצמו, כי אם בשביל העונג שבה, ולכן, כשהאדם מתענג מהעדד האכילה, מותר לו לצום.³⁵

ואפשר לומר, שהטעם שדייקו חז"ל לפרש היתר זה בתענית חלום דוקא, הוא כדי לרמז בכך, שמציאות ההיתר בתענית בשבת (מאיזה סיבה שתהיה) – מצב המונע יהודי מלהתענג באכילה ושתייה – באה מצד היות האדם במצב של "חלום" (רוחני), שינה והעלם וגלות של הנשמה בגוף³⁶, ויתירה מזו – שינה והסתר הגלות כפשוטו,

[וכמבואר בתורה-אור³⁷ על

שמצאו תלמידיו לרע"ק שהי' בוכה בשבת כו' – ולא הזכירו הדין בתענית חלום – יש לומר*, כי בדינים הנ"ל, לא רק שמותר להתענות (כבתענית חלום), אלא עוד זאת, שעיי"ז לא "ביטל עיקר עונג שבת" (שלכן אין צריכים להתענות תענית על תעניתו לכפרה, כמבואר בלבוש שם). ועי"ז מביאים מקורות (הנהגת מר ברי' דרבינא ודרע"ק) שכן נהגו לכתחילה ובקביעות. ולהעיר משו"ת בנימין זאב סר"י.

35) ובתענית של תשובה לא התירו כי הוא "עונג .. שאינו מוכרח שיהי' בשבת" (דלא כתענית חלום שמבטל הגז"ד רק כשמתענה בו ביום).

36) לבירא עמיקתא, ונקרא משכא דחויא (תניא פל"א ובכ"מ).

37) וישב (כה, ג). סה"מ תקס"ה (כרך א) ע' קפד.

(* גם יש לומר, כי בתענית חלום יש עוד טעם להיתר (ורק טעם זה הובא בשו"ע סרפ"ח שם. וראה תוד"ה כל סוטה מ, א), "כדי שיקרע גזר דינו". וגם בשו"ע אדה"ז שם הובא טעם זה לראשונה, ורק אח"כ מוסיף, "ועוד לפי שאין כאן ביטול עונג שבת כו'" (דלא כבסוד ולבוש שם, שהביאו רק הטעם שתענית זה הוא עונג לו). ואכ"מ.

מכל מקום, בש"ס³¹ נזכר (בפירושו³²) רק ההיתר בתענית חלום³³, דמזה מובן שיטת ההיתר בשאר האופנים³⁴ הוא

31) שבת יא, א. תענית יב, ב. – וגם מחז"ל ברכות (לא, סע"ב) "כל היושב בתענית בשבת כו'", איירי בתענית חלום (תוס' שם בשם הר"ח. רי"ף ורא"ש שבת שם. ועוד). וראה הערה הבאה. 32) בהגמ"י ה"ל תענית פ"א אות ב (הובא בב"י לטאו"ח סרפ"ח) משמע שמפרש הא דמר ברי' דרבינא כולה שתא הוה יתיב בתעניתא כו' (פסחים שם). שעשה כן גם בשבת משום שהאכילה בשבת היתה צער לו מפני שינוי וסת*. אבל [נוסף לזה שלכמה מפרשים (שו"ת הרשב"א ח"ד סרס"ב (הובא בכ"י שם). תוד"ה אי ברכות מט, ב. מהר"ל סוף ה"ל ימים הנוראים. ועוד. וראה שו"ת הצ"צ חאו"ח סל"ו) גם הא רק בתענית חלום קאמר (והרי זהו המקור לאסור תענית חלום בחגה"ש (כפסק אדה"ז) כמ"ש במהר"ל שם) – הרי בכל אופן] אינו מפורש בזה כ"כ ההיתר דשבת**, כבתענית חלום שמפורש בו "אפילו בשבת". 33) וכן בטור סרפ"ח שם הביא רק הדין בתענית חלום. 34) וכן מוכח מלשון הלבוש שם סעיף ד (ומטעם זה מותר ג"כ כו") שכולם מטעם אחד התירו. ולהעיר מהכותרת דסי' רפח בשו"ע (וכן בשו"ע אדה"ז) – "דין תענית ודין תענית חלום בשבת".

ומה שבהגמ"י הנ"ל (הערה 32) מובא רק הא דמר ברי' דרבינא, ועי"ז באגור ט"ב (הובא בכ"י שם) גבי אדם שמזיק לו אכילתו, מובא רק הא

(* ובחי' המאירי לביצה שם מפרש שהיו תעניות של פרישה ותשובה (ראה לעיל הערה 17). ובבעל המאור חז"י ר' דוד לפסחים שם פירשו, שירשב ושנה כל היום דנפשו חשקה בתורה חז' ה' העונג שלו. ואכ"מ.

(** להעיר ממאירי פסחים שם: ואם לא נאמר אלא על יו"ט כו'. ובבעל המאור שם: ומר ברי' דרבינא לא פליג אדרבא (דבשבת בעינן לכס). ומשומע שחפשו שלא התענה בשבת. וראה בחי' ר' דוד שם שהקשה עליו, שלא הזכיר יום השבת במנהגו של מר ברי' דרבינא.

על גופו שביום זה יתענג מאכילה⁴¹ (אע"פ שהמציאות בשאר ימות השנה היא באופן הפוך), כי שבת הוא יום המביא תענוג בכל הענינים.

אמנם, כיון שהתורה ענינה הוא לסייע ולהורות דרך גם למי שהוא במעמד ומצב של „חלום“, וכמו שנאמר על התורה, שפעולתה היא „להבדיל בין הטמא ובין הטהור“⁴²,

[דלכאורה: טמא וטהור הם שני הפכים, ולמה נזקקים אנו לתורה כדי להבדיל ביניהם? אלא זהו לפי שההוראה והסיוע דתורה הם גם למי שנמצא במצב של שינה וחלום, וממילא עלול הוא לערב שני הפכים כטמא וטהור – שהתורה יורדת⁴³ גם אליו למדריגתו ומבדילה בין הטהור ובין הטמא].

לכן, נותנת התורה סיוע ומענה גם למי שגופו מונע אותו, מחמת ההסתר, מאכילת שבת ויו"ט – שהתירה לו תורה את התענית, כי במצבו עתה זהו התענוג שלו.

ה. ע"פ הנ"ל יובן גם החילוק בין שבועות ל„שאר יו"ט ושבתות“:

(41) להעיר מכלבו (הנ"ל הערה 17) „ולא תמצא מי שמופלא בחסידות שמתענה בשבתות וי"ט“ [כ"ה בבי"ש. שם. ובכלבו לפנינו (הל' יו"ט סי' נ"ח) ואם לא ימצא כו'. אבל להעיר, שבארחות חיים („דעל הרוב ס' הכלבו מעתיק מס' ארחות חיים“ – ש' הגדולים להחיד"א מע' ספרים מע' כלבו) הל' יו"ט ס"ג הלשון: ואעפ"כ נמצא כו'].

(42) ס"פ שמיני. וראה תו"ח בראשית (ב), ב ואילך. אוה"ת שמיני (כרך א) ע' נז ואילך. ובכ"מ.

(43) להעיר מתניא רפ"ה: שכשיטעון ראובן כך כו' ושמעון כך כו' – שאחת הטענות היא טענת שקר.

הפסוק³⁸ „היינו כחולמים“, שכשם שהחלום מחבר שני הפכים בנושא אחד (כי בזמן השינה מסתלק השכל ונשאר רק „כח המדמה“), כן הוא גם בישראל בזמן הגלות, שבגלל העלם והסתר הגלות יתכן הדבר שיהיו אצלם „ב' דברים הפכיים“: בשעת התפילה עומד האדם בתנועה של התעוררות אמיתית בהחלטה טובה כו', ולאחרי התפילה נשכח הדבר עד כדי כך, שעלול הוא להתנהג להיפך ממה שהחליט בזמן התפילה].

דלכאורה, איך אפשרית אצל יהודי מציאות כזו, שכיום השבת או ביו"ט, שמצוה לענגו באכילה ושתייה, ימנע אותו גופו מתענוג זה?

– ואין הנידון כאן מי שמעשיו הם היפך התורה ח"ו, אלא המדובר הוא במי שמשדל להתנהג ע"פ תורה³⁹, ואעפ"כ אין גופו מתאים לקבלת עונג זה –

אין זאת אלא מצד היותו במעמד ומצב של „חלום“ (הסתר הגלות): אמנם הוא יהודי המתנהג ע"פ תורה, אבל ביחד עם זה, ישנו הסתר שאינו מניח לו שעונג השבת יחדור בו עד שגם גופו יכיר ו„ירגיש“ (כדבעי) ששבת היא.

דאילו לא היה בו הסתר זה, אזי ענין „ויקדשהו“⁴⁰ דהזמן, שהוא יום השבת (או יו"ט), היה פועל ומשפיע

(38) תהלים קכו, א.

(39) להעיר מהגמ"י הנ"ל (ונעתק ג"כ בשו"ע סרפ"ח ס"ג), „כמה חסידים ואנשי מעשה שהתענו . . . וכן . . . ר"י חסיד ז"ל“. וראה הערה 41.

(40) יתרו כ, יא.

ופועלת, ומטעם זה חדר מתן-תורה והשפיע בכל הבריאה.

ועפ"ז יובן הטעם לכך שבחג השבועות אסור להתענות אפילו תענית חלום, להיותו „יום שניתנה⁵² בו תורה⁵³“:

כיון שחג השבועות הוא „יום שניתנה בו תורה“, ודבר זה חדר בכל הבריאה בלי שום הגבלה, לכן גם השמחה שבחג השבועות צריכה להיות בלתי מוגבלת, עד שלא ישאר שום פרט במציאות האדם שאין שמחת מתן-תורה מגעת לשם.

בשאר המועדים, כיון ששייכים הם לבחינת אורות וגילויים⁴⁸, אפשר שיהיה מקום להסתר „חלום“ המונע ומעלים על שמחת יו"ט.

אבל בשמחה של תורה אין שייך הסתר⁵⁴; היא נמשכת וחודרת בכל המדריגות. בכל מקום ומקום, אפילו במדריגות הכי תחתונות, מורגש וניכר שענין מתן-תורה הוא „נוח ומקובל“.

והדבר נמשך ומשפיע אפילו ב„עולם החלומות“, בענין האכילה, שאפילו מי שראה חלום שבדרך הרגיל לא היה מניח שהגוף יוכל להתענג מאכילה – הנה שמחת חג השבועות משפיעה וגורמת שאף הוא בא לידי שמחה, לפי שאצלו „נוח ומקובל יום שניתנה בו תורה“.

(משיחת יום ב' דחג השבועות תשכ"ד)

(52) וכל הנותן בעין יפה נותן (ב"ב נג, א).

(53) להעיר מתפארת ישראל (להמהר"ל) ספכ"ה.

(54) להעיר מתוד"ה תורה – שבת פט, א.

היום יום ע' נט (ג' וד' סיון).

החידוש שבהתגלות האלקית בעת מתן-תורה לגבי הגילויים שבשאר מועדים וזמנים הוא, שבמתן תורה חדר הגילוי בכל הבריאה, כדאיתא בכמה מקומות⁴⁴ שהקול דמתן-תורה היה נשמע מארבע רוחות ומלמעלה ומלמטה, ועד ש„צפור⁴⁵ לא צוח כו' שור לא געה כו' העולם שותק ומחריש“. ויתר על כן: הקול דעשרת הדברות נקלט אפילו בדומם שבעולם (כמו שנתבאר במקום אחר בארוכה⁴⁶, דמטעם זה לא היה לקול של עשרת הדברות בת-קול⁴⁷).

והיינו משום שבמתן-תורה היתה התגלות עצמותו ומהותו יתברך ממש⁴⁸, שנתן והכניס עצמו כביכול בתורה⁴⁹. כמאמר חז"ל⁵⁰ שתיבת „אנכי“ (התחלת עשרת הדברות – מתן-תורה) היא ראשית-יבות „אנא נפשי כתבית יהבית“: אנכי מי שאנכי⁵¹, עצמותו יתברך ממש, אומר שמכניס הוא ונותן (כתבית יהבית) את עצמותו (נפשי) בתורה.

וכיון שהוא הבלי-גבול האמיתי, הרי אין מקום שבו אין התגלותו מגעת

(44) תקו"ז תכ"ב (סד, ב). תניא פל"ו. וראה נחומא שמות כה. שמו"ר פ"ה, ט.

(45) שמו"ר ספכ"ט.

(46) לקו"ש ח"ד שיחה לפ' ואתחנן.

(47) שמו"ר ספכ"ח.

(48) שלכן פסח וסוכות הם ז' ימים (בחי' השתלשלות), והגה"ש שבו ניתנה תורה – יום

אחד (בחי' הכתר שלמעלה מהתחלקות), כמשנת

בהוספות לתו"א (קט, ד ואילך).

(49) ראה תניא פמ"ז.

(50) שבת קה, א (כגירסת הע"י). וראה לקו"ת

שלח מת, סע"ד.

(51) לקו"ת ר"פ במדבר. פינחס פ, ב. ובכ"ו.